PERSBERICHT

Vlaams Architectuurinstituut (VAi) presenteert nieuwste Architectuurboek Vlaanderen: *Cultuur • Bouwen*

Bouwen is altijd cultureel

Het Architectuurboek Vlaanderen, de tweejaarlijkse staalkaart van architectuur uit Vlaanderen en Brussel, verschijnt dit najaar onder de titel *Cultuur • Bouwen*. Met meer dan zestig geselecteerde projecten en achttien tekst- en beeldessays, biedt deze nieuwe editie niet alleen een overzicht van recente architectuurproductie, maar vooral een kritische verkenning van de bouwcultuur die daarachter schuilgaat. Het VAi stelt het boek op 12 november voor in VTI Oostende.

Architectuurboek Vlaanderen N°17. Cultuur • Bouwen
Verkrijgbaar vanaf 12.11.2026 op vai.be of in de betere boekhandel

Boekpresentatie & perspreview
12.11.2026 om 20:00u, VTI Oostende

Waar architectuuroverzichten vaak focussen op afgewerkte gebouwen als autonome objecten, kiest *Cultuur • Bouwen* nadrukkelijk voor een bredere blik. Architectuur is het resultaat van complexe onderhandelingen tussen ontwerpers, opdrachtgevers, overheden, gebruikers, regelgeving, materialen, infrastructuren en maatschappelijke uitdagingen. Het boek onderzoekt hoe die uiteenlopende krachten elkaar beïnvloeden en hoe precies in die spanningen hedendaagse bouwcultuur ontstaat.

“Architectuur ontstaat niet in afzondering”, stelt de redactie. “Elk project is het resultaat van een complexe wisselwerking tussen ontwerpers, opdrachtgevers, overheden, gebruikers, regelgeving en beschikbare middelen.”

Meer dan een overzicht van gebouwen

Het Architectuurboek Vlaanderen verschijnt om de twee jaar en documenteert de meest relevante architectuurprojecten uit Vlaanderen en Brussel. Toch stelt de redactie zich in deze zeventiende editie expliciet de vraag wat hedendaagse architectuur vandaag betekent. Volgens de redactieraad kan architectuur niet los worden gezien van de historische, sociale, politieke en ecologische context waarin gebouwen tot stand komen en functioneren.

PERSBERICHT

De titel *Cultuur • Bouwen* verwijst naar die wederkerigheid. Bouwen is immers nooit louter een technische handeling, maar altijd een culturele praktijk. Elk gebouw is ingebed in een netwerk van regelgeving, arbeid, economie, klimaat, erfgoed, infrastructuur en collectieve waarden. De gebouwde omgeving bestaat daardoor niet uit afzonderlijke objecten, maar uit een gelaagd geheel van verhalen, systemen en relaties.

Het boek kiest daarom nadrukkelijk voor processen, samenwerkingen en contrasten als invalshoek. Niet de vraag welke architectuur 'de beste' is, staat centraal, maar hoe architectuur vandaag wordt gemaakt, gebruikt, besproken en gewaardeerd.

Bouwcultuur als onderhandeling

Een belangrijke rode draad doorheen de publicatie is het idee van frictie of wrijving. Architectuur ontstaat volgens de redacteurs zelden uit harmonie, maar eerder uit voortdurende onderhandelingen. Ontwerpers botsen op regelgeving, duurzaamheidsambities op economische realiteiten, maatschappelijke verwachtingen op ruimtelijke beperkingen. Gebouwen worden zo zichtbare sporen van vaak onzichtbare processen.

Ook het selectieproces van het boek weerspiegelt die gedachte. De redactie beoordeelde 272 inzendingen en bezocht honderd projecten verspreid over Vlaanderen en Brussel. Consensus bleek eerder uitzondering dan regel. Discussies over kwaliteit, maatschappelijke relevantie, erfgoed, duurzaamheid en gebruik vormden een essentieel onderdeel van het redactionele proces. Deze meningsverschillen werden niet gezien als een probleem, maar als een noodzakelijke voorwaarde om de rijkdom en diversiteit van de hedendaagse architectuurcultuur zichtbaar te maken.

Van Usquare Feder tot sociale woningbouw

In totaal documenteert het boek meer dan zestig projecten. Acht daarvan worden uitvoerig belicht als uitzonderlijke voorbeelden van productieve samenwerking tussen uiteenlopende actoren en belangen. Daarnaast zijn nog eens vierenvijftig projecten opgenomen in essays, beeldbijdragen en thematische reflecties.

Het boek opent met Usquare Feder in Brussel, de transformatie van een voormalig kazerneterrein tot een universitaire en stedelijke campus door evr–architecten, BC architects & studies & materials, Callebaut Architecten. Volgens de redactieraad verenigt dit project exemplarisch verschillende actuele uitdagingen rond hergebruik, publiek opdrachtgeverschap, stedelijke ontwikkeling en architecturale kwaliteit.

Andere geselecteerde projecten behandelen thema's zoals betaalbaar wonen, onderwijsinfrastructuur, zorgarchitectuur, circulair bouwen, publieke ruimte en participatieve ontwerpprocessen. Zo passeren onder meer de sociale woningen Rustenhove in Ieper, het Kinderpsychiatrisch Centrum in Pelt, Kinderdagverblijf Kadee en De Fierenshoven in Antwerpen, het VTI in Oostende en Recypark Demets in Anderlecht de revue.

PERSBERICHT

Vijf productieve fricties

De publicatie is opgebouwd rond vijf thematische clusters die telkens een spanningsveld binnen de hedendaagse bouwcultuur blootleggen: ‘Beleid • Materie’, ‘Welvaart • Infrastructuur’, ‘Binnen • Buiten’, ‘Praktijk • Proces’ en ‘Architectuur • Kunsten’. Binnen deze hoofdstukken gaan architectuurprojecten in dialoog met essays en fotografische bijdragen van auteurs, onderzoekers, ontwerpers en kunstenaars.

Onder de auteurs bevinden zich onder meer **Paola Viganò, Kristiaan Borret, Stijn Oosterlynck, Juliane Greb, Heleen Verheyden, Dennis Pohl, Amber Vermaete** en **Hülya Ertas**. Hun bijdragen onderzoeken actuele vraagstukken zoals de toekomst van schoolinfrastructuur, sociale voorzieningen, ruimtelijke rechtvaardigheid, zorgarchitectuur, de rol van architectuurbeleid en de maatschappelijke betekenis van architectuurtentoonstellingen.

Een boek als debatruimte

Met *Architectuurboek Vlaanderen N°17* wil het VAi geen definitief oordeel vellen over de staat van de architectuur in Vlaanderen en Brussel. Het boek wil vooral bijdragen aan een breder debat over de toekomst van onze gebouwde omgeving. De geselecteerde projecten bieden geen kant–en–klare antwoorden, maar tonen hoe architectuur vandaag betekenis krijgt in een complexe realiteit van maatschappelijke, culturele en ecologische uitdagingen.

Zoals de redactieraad het formuleert, wil deze editie vooral een katalysator zijn: een uitnodiging om verbanden te leggen, meningsverschillen uit te diepen en nieuwe vormen van bouwcultuur te verkennen.

PERSBERICHT

Citaten

- *"Architectuur kan geen gemeenschap maken, maar ze kan wel de omstandigheden creëren waarin gemeenschapsleven ontstaat."*

  – Stijn Oosterlynck, hoogleraar stadssociologie Universiteit Antwerpen

- *"Bestaande gebouwen zijn niet alleen een gigantische materiaalvoorraad, maar ook een schatkamer aan ruimtelijke concepten die nog steeds actueel zijn."*

  – Paola Viganò, oprichter Studio Paola Viganò

- *"Niets is zo duurzaam als bouwen met wat al bestaat."*

  – Kristiaan Borret, voormalig Brussels stadsbouwmeester

- *"In tijden van woonnood, klimaatdruk en ruimtelijke versnippering is de bouwmeester geen luxe, maar een noodzaak."*

  – Maarten Van Acker, professor hoogleraar stedenbouw Universiteit Antwerpen

- *"De architect is niet langer alleen degene die weet, maar degene die begeleidt, blootlegt en verbindt."*

  – Aya Akbib, architect en stedenbouwkundige 51N4E

PERSBERICHT

Projecten in de kijker

1. Usquare Feder, Brussel
evr–architecten, BC architects & studies & materials, Callebaut Architecten

Na jaren van leegstand heeft de voormalige rijkswachtkazerne in Elsene een nieuwe toekomst. Met Usquare Feder werden zeven historische gebouwen herbestemd tot een internationale universiteitssite en een multifunctionele stadswijk waarin onderwijs, onderzoek en stedelijk leven samenkomen. Duurzaamheid en circulariteit vormen een rode draad doorheen het project. Naast hergebruik van bestaande materialen werd bewust gekozen voor biogebaseerde bouwmaterialen, zoals kalk–hennep, leemafwerkingen en isolatie uit schelpen. Deze ecologische aanpak respecteert het historische karakter van de site en ondersteunt een toekomstgerichte ontwikkeling.

2. Ateliergebouw VTI, Oostende
NWLND Rogiers Vandeputte & Kris Broidioi

Het nieuwe ateliergebouw van het VTI Oostende vervangt een verouderde vleugel binnen een campus die doorheen de tijd organisch is gegroeid. Het project opent de voorheen gesloten schoolsite naar de stad, met een transparante ingang en zichtbare ateliers die de relatie met de buurt versterken. Een heldere opbouw met een betonnen draagstructuur en een afzonderlijke staalstructuur voor circulatie en technieken maakt het gebouw uitzonderlijk leesbaar en flexibel. Die constructieve eerlijkheid krijgt een pedagogische rol: leerlingen kunnen rechtstreeks aflezen hoe het gebouw is opgebouwd. Zo wordt het atelier niet alleen een schooluitbreiding, maar ook een leerinstrument dat circulariteit, aanpasbaarheid en vakmanschap tastbaar maakt.

3. Recypark Demets, Anderlecht
51N4E

Recypark Demets in Anderlecht toont hoe een recyclagepark meer kan zijn dan een logistieke voorziening. Het project, ontworpen door 51N4E, Witteveen+Bos, Détang Engineering en Rotor, combineert afvalverwerking met publieke ruimte en brengt zo stedelijke voorzieningen dichter bij de bewoners. Onder een grote houten overkapping worden een containerpark, skatepark en groenzone met elkaar verbonden. De architectuur geeft afvalrecyclage een sociale en stedelijke betekenis, terwijl hergebruik centraal staat. De overkapping is opgebouwd uit gerecupereerde houten liggers van een voormalige manege. Daarmee fungeert Recypark Demets als een pioniersproject voor circulair bouwen en toekomstige Brusselse recyparken.

4. Kinderpsychiatrisch Centrum, Pelt
De Gouden Liniaal Architecten

PERSBERICHT

Het Kinderpsychiatrisch Centrum (KPC) Pelt combineert de functionele eisen van zorg met een warme, huiselijke sfeer. Drie lage volumes vormen een zachte overgang tussen het nabijgelegen ziekenhuis en de woonomgeving. Binnen creëren uiteenlopende ruimtes, veel daglicht en een sterke relatie met de tuin een veilige en geborgen omgeving voor kinderen en jongeren. De organisatie van het gebouw combineert openheid met discrete begeleiding en toezicht. Door zijn bescheiden architectuur en toegankelijke uitstraling wordt het centrum niet als een instelling ervaren, maar als een gastvrije plek waar welzijn, zorg en dagelijks leven samenkomen.

5. Sociale woningen Rustenhove, Ieper
platform architectuur

Rustenhove in Ieper toont hoe een woonproject voor ouderen kan bijdragen aan de verdichting van het stedelijke weefsel. Vier gebouwen met twaalf woningen omsluiten een groene binnentuin die ontmoeting stimuleert zonder die op te leggen. Galerijen, passerelles en zorgvuldig ontworpen overgangszones creëren een evenwicht tussen collectiviteit en privacy. De architectuur combineert functionele helderheid met een warm, informeel karakter, zichtbaar in de ritmiek van de gevels, brede vensterbanken en persoonlijke toe–eigening. Dankzij de overvloedige natuurlijke lichtinval en de sterke relatie met de buitenruimte biedt elke woning comfort, autonomie en rust binnen een sociaal ondersteunende leefomgeving.

PERSBERICHT

Praktische info
Architectuurboek Vlaanderen N°17
Cultuur • Bouwen
ISBN 9789492567444
255 x 200 mm
Nederlands
Paperback
324 bladzijden

Beschikbaar vanaf 12 november 2026 op vai.be/publicaties en in de betere boekhandel
€ 34,50

Ook verkrijgbaar in het Engels:
Flanders Architectural Review N°17
Building • Culture
ISBN 9789492567451

Redactie Dennis Pohl, Aya Akbib, Anthony Engi–Meacock, Juliane Greb, Petrus Kemme, Stijn Oosterlynck, Paola Viganò.

Auteurs Aya Akbib, Kristiaan Borret, Gaëlle De Gezelle, Fay De Maesschalk, Michiel Deumens, Anthony Engi–Meacock, Hülya Ertas, Juliane Greb, Arno Huylebroeck, Petrus Kemme, Victor Lindemeier, Inyas Montesinos, Stijn Oosterlynck, Dennis Pohl, Jorik Scherpenberg, Maarten Van Acker, Beatriz Van Houtte Alonso, Leen Vansteenkiste, Heleen Verheyden, Amber Vermaete, Paola Viganò.

Fotografie Dhiaa Biya, Tatjana Huong Henderieckx, Jason Ladrigan, Ligia Popławska.

Grafisch ontwerp Atelier Haegeman Temmerman, Gent

Drukker Albe De Coker, Hoboken

Uitgever Vlaams Architectuurinstituut vzw Jan Van Rijswijcklaan 155 2018 Antwerpen, België

Perscontact
Egon Verleye
Hoofd Communicatie & PR
Vlaams Architectuurinstituut
egon.verleye@vai.be | www.vai.be
+32 (0)3 242 89 73
+ 32 (0)486 21 17 74